

Nr. 09 / 21.03.2025

APROBAT
DIRECTOR GENERAL
Constantin ANDRONACHE

GHIDUL AVERTIZORULUI DE INTEGRITATE

I. Cadrul legal

La 23 octombrie 2019 a fost adoptată Directiva (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, publicată în Jurnalul Oficial al UE seria L nr. 305 din 26 noiembrie 2019. România a transpus această directivă prin **Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public**, cu modificările și completările ulterioare. Legea nr. 361/2022 a lărgit sfera de aplicare a reglementărilor, incluzând atât autoritățile, instituțiile publice și alte entități de drept public, cât și persoanele juridice de drept privat. De asemenea, noua lege a abrogat Legea nr. 571/2004 (privind protecția personalului din autoritățile publice care semnalează încălcări) și a adus claritate sporită normelor care vizează protecția avertizorilor de integritate.

Avertizarea în interes public reprezintă un instrument eficient de prevenire și combatere a corupției și de menținere a standardelor de integritate atât în mediul public, cât și în cel privat. Prin intermediul acestui instrument, persoanele din interiorul instituțiilor publice sau al organizațiilor private își pot exprima îngrijorările, pot trage semnale de alarmă sau pot denunța practici imorale, abuzive ori ilegale. Legea nouă asigură avertizorilor în interes public un grad sporit de protecție, garantându-le libertatea de exprimare și dreptul la informație.

Avertizorul în interes public este persoana fizică ce efectuează o raportare sau divulgă public informații despre încălcări ale legii, obținute într-un context profesional. Conform legii, **context profesional** înseamnă orice activități profesionale (curente sau anterioare, remunerate sau neremunerate) desfășurate în cadrul autorităților, instituțiilor publice, al altor persoane juridice de drept public, ori în cadrul persoanelor juridice de drept privat, prin care o persoană poate obține informații despre încălcări ale legii și poate suferi represalii dacă le raportează. **Informații referitoare la încălcări ale legii** sunt acele informații (inclusiv suspiciuni rezonabile) privind încălcări efective sau potențiale ale legii, care s-au produs sau sunt susceptibile să se producă în cadrul entităților publice ori private în care avertizorul lucrează sau a lucrat, sau cu care acesta a intrat în contact prin intermediul activității sale, precum și informațiile referitoare la încercări de a ascunde astfel de încălcări.

II. Termeni și expresii utilizate în Legea nr. 361/2022

În sensul Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, cei mai importanți termeni și expresii sunt definiți astfel:

- Autoritate competentă să primească raportări privind încălcări ale legii** – reprezintă:
 - autoritățile și instituțiile publice care, potrivit dispozițiilor legale speciale, primesc și soluționează raportări referitoare la încălcări ale legii, în domeniul lor de competență;
 - Agencia Națională de Integritate (denumită în continuare Agenția);
 - alte autorități și instituții publice cărora Agenția le transmite raportările spre soluționare, în funcție de competență.
- Avertizor în interes public** – persoana fizică care efectuează o raportare sau divulgă public informații referitoare la încălcări ale legii, obținute într-un context profesional.
- Context profesional** – activități profesionale (actuale sau anterioare, de orice natură, remunerate sau nu) desfășurate în cadrul autorităților, instituțiilor publice, altor persoane juridice de drept public, precum și al

persoanelor juridice de drept privat, în baza cărora o persoană poate obține informații despre încălcări ale legii și poate suferi represalii în caz de raportare.

4. **Divulgare publică** – punerea la dispoziție, în orice mod, în spațiul public, a informațiilor referitoare la încălcări ale legii.
5. **Informații referitoare la încălcări ale legii** – informații (inclusiv suspiciuni rezonabile) cu privire la încălcări efective sau potențiale ale legii, care s-au produs sau sunt susceptibile să se producă în cadrul autorităților, instituțiilor publice, altor persoane juridice de drept public, precum și al persoanelor juridice de drept privat, în care lucrează sau a lucrat avertizorul în interes public ori cu care acesta este sau a fost în contact prin activitatea sa, precum și informații privind încercări de a ascunde astfel de încălcări.
6. **Încălcări ale legii** – fapte care constau într-o acțiune sau inacțiune ce constituie nerespectări ale dispozițiilor legale, referitoare (fără a se limita) la domenii precum: achizițiile publice; serviciile, produsele și piețele financiare (inclusiv prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului); siguranța și conformitatea produselor; siguranța transportului; protecția mediului; protecția radiologică și siguranța nucleară; siguranța alimentelor și a hranei pentru animale; sănătatea și bunăstarea animalelor; sănătatea publică; protecția consumatorilor; protecția vieții private și a datelor cu caracter personal; securitatea rețelelor și sistemelor informatice – precum și fapte care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene (menționate la art. 325 din Tratatul privind Funcționarea UE) sau care privesc piața internă (menționate la art. 26 alin. (2) din Tratatul privind Funcționarea UE, incluzând încălcări ale normelor UE în materie de concurență și ajutor de stat, ori ale normelor privind impozitarea societăților). Astfel de acțiuni sau omisiuni pot constitui, după caz, abateri disciplinare, contravenții sau infracțiuni și contravin obiectului sau scopului legii.
7. **Lucrător** – persoana fizică ce se află într-un raport de muncă sau de serviciu, în temeiul dispozițiilor legale aplicabile, și prestează muncă în schimbul unei remunerații.
8. **Persoană desemnată** – persoana (sau compartimentul/orice terț) responsabilă cu îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. c) din lege, numită la nivelul autorității, instituției publice, al persoanei juridice de drept privat, sau al altei entități de drept public, în vederea gestionării raportărilor interne.
Nota: În funcție de numărul de angajați, aceste atribuții pot fi îndeplinite de o singură persoană, de un compartiment dedicat sau pot fi externalizate către un terț (terț desemnat).
9. **Persoană vizată prin raportare** – persoana fizică sau juridică menționată în raportare sau divulgarea publică, despre care se afirmă că a săvârșit încălcarea legii ori cu care persoana respectivă este asociată.
10. **Raportare** – comunicarea orală sau scrisă de informații (conform modalităților prevăzute la art. 5 alin. (4) din lege) cu privire la orice faptă care reprezintă o încălcare a legii.
11. **Raportare externă** – comunicarea orală sau scrisă de informații referitoare la încălcări ale legii, realizată prin canalele externe de raportare reprezentate de autoritățile competente prevăzute de lege.
12. **Raportare internă** – comunicarea orală sau scrisă de informații referitoare la încălcări ale legii din cadrul unei autorități, instituții publice, persoane juridice de drept public, precum și al unei persoane juridice de drept privat. Raportarea internă se realizează prin mijloacele puse la dispoziție de entitatea respectivă, denumite **canale interne de raportare**.
13. **Represalii** – orice acțiune sau omisiune, directă sau indirectă, apărută într-un context profesional, determinată de o raportare (internă sau externă) ori de o divulgare publică, și care provoacă sau poate provoca prejudicii avertizorului în interes public.

III. Fapte care pot face obiectul avertizărilor în interes public

Sunt vizate orice acțiuni sau inacțiuni care încalcă legea în cadrul unei autorități, instituții publice sau entități private. În special, pot face obiectul raportării faptele din domenii precum:

- achizițiile publice;
- serviciile, produsele și piețele financiare, inclusiv prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului;
- siguranța și conformitatea produselor;
- siguranța transportului;

- **protecția mediului, protecția radiologică și siguranța nucleară;**
- **siguranța alimentelor și a hranei pentru animale, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea publică;**
- **protecția consumatorilor;**
- **protecția vieții private și a datelor cu caracter personal, securitatea rețelelor și sistemelor informatice;**
- încălcări care aduc atingere **intereselor financiare ale Uniunii Europene** (așa cum sunt menționate la art. 325 din Tratatul privind Funcționarea UE și în legislația europeană relevantă);
- încălcări referitoare la **piața internă** a UE (menționate la art. 26 alin. (2) din Tratatul privind Funcționarea UE), inclusiv încălcări ale normelor UE în materie de concurență sau de ajutor de stat, precum și acte care încalcă normele privind impozitarea societăților ori urmăresc obținerea unui avantaj fiscal contrar scopului legislației fiscale;
- orice alte fapte sau omisiuni care contravin obiectului ori scopului legii (în măsura în care pot constitui abateri disciplinare, contravenții sau infracțiuni).

IV. Modalități de raportare a încălcărilor legii

Persoanele care raportează încălcări ale legii, produse sau potențiale, au la dispoziție două modalități principale de raportare: **raportarea internă** și **raportarea externă**. În general, raportarea se realizează **prioritar prin canalele interne** existente în cadrul entității vizate. Totuși, avertizorul în interes public are dreptul de a alege între canalul intern și cel extern, luând în considerare factori precum:

- **Riscul de represalii** în cazul raportării prin canalul intern;
- **Posibilitatea remedierii eficiente** a încălcării pe plan intern (dacă există îndoieli că situația poate fi corectată intern, se poate opta pentru raportarea externă).

De exemplu, pot fi semnalate nereguli referitoare la **conflictul de interese, starea de incompatibilitate, fraudă, corupția, dubla finanțare** sau alte activități ilegale desfășurate în cadrul instituției ori organizației.

Raportarea externă reprezintă comunicarea (orală sau scrisă) a informațiilor privind încălcări ale legii prin intermediul **canalelor externe** prevăzute de lege, adică autoritățile publice competente să primească și să soluționeze astfel de raportări. Dintre canalele externe relevante, se pot menționa următoarele autorități la care avertizorul se poate adresa direct:

- **Agencia Națională de Integritate (ANI)** – pentru sesizarea unui conflict de interese sau a unei stări de incompatibilitate;
- **Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF)** – pentru raportarea unei posibile fraude sau a altor activități ilegale cu impact potențial asupra fondurilor Uniunii Europene, ori a abuzurilor grave în serviciu comise de membrii instituțiilor, organismelor și agențiilor UE sau de personalul acestora;
- **Departamentul pentru Lupta Antifraudă (DLAF)** – pentru sesizarea oricărei fraude cu fonduri europene (DLAF acționează ca punct de contact național pentru OLAF);
- **Direcția Națională Anticorupție (DNA)** – pentru raportarea faptelor de corupție care intră în competența acestei instituții (sau către alte organe de urmărire penală competente, în funcție de natura faptei).

V. Procedura de raportare internă în cadrul AFER

La nivelul **Autorității Feroviare Române (AFER)** a fost instituit un canal intern de raportare a încălcărilor legii, fiind desemnată o persoană responsabilă cu primirea, înregistrarea, examinarea și soluționarea raportărilor, în conformitate cu Legea nr. 361/2022. Informațiile privind această procedură (inclusiv datele de contact ale canalului intern și identitatea persoanei desemnate) sunt făcute publice pe site-ul web al AFER și afișate la sediul instituției,

asigurând accesul permanent al angajaților la cel puțin un mijloc de raportare internă disponibil ([Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public](#)).

În cazul în care se identifică încălcări ale legii și se dorește depunerea unei sesizări în calitate de avertizor în interes public (beneficiind de drepturile conferite de Legea nr. 361/2022), se urmează pașii de mai jos:

1. **Descărcați formularul de sesizare** (disponibil pe pagina web oficială AFER).
2. **Completați formularul** cu toate datele solicitate despre încălcare și contextul profesional în care ați obținut informațiile.
3. **Semnați formularul** – electronic (cu semnătură electronică calificată) sau olograf (de mână), după caz.
4. **Trimiteți formularul** (semnat electronic sau scanat, în format electronic) la adresa de e-mail dedicată: avertizor.integritate@afef.ro. Aceasta reprezintă canalul intern de comunicare al AFER aflat sub incidența Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes.

Notă: Conform art. 6 alin. (2) din Legea nr. 361/2022, raportarea care nu cuprinde numele, prenumele, datele de contact sau semnătura avertizorului (raportare anonimă) va fi examinată și soluționată dacă ea conține indicii referitoare la încălcări ale legii, chiar și în absența elementelor de identificare ale autorului. Cu alte cuvinte, furnizarea datelor de identitate ale avertizorului este **opțională**; lipsa acestora **nu împiedică** luarea în considerare a sesizării, atâta timp cât există suficiente informații privind faptele raportate.

După transmiterea sesizării prin canalul intern, AFER (prin persoana desemnată) va confirma primirea acesteia în termen de cel mult **7 zile calendaristice** de la recepție ([Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public](#)). Ulterior, în termen de **cel mult 3 luni** de la data confirmării primirii, veți fi informat cu privire la stadiul și rezultatul acțiunilor întreprinse în urma raportării dumneavoastră (inclusiv, dacă este cazul, motivele închiderii procedurii) ([Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public](#)). Pe parcursul procesului de examinare, vă vor fi respectate drepturile prevăzute de lege, iar identitatea și datele dumneavoastră personale vor rămâne confidențiale. De asemenea, veți fi informat(ă) cu privire la modul în care sunt prelucrate datele cu caracter personal furnizate în contextul raportării, în conformitate cu art. 13 alin. (2) din Legea nr. 361/2022 și cu legislația privind protecția datelor.

VI. Protejarea avertizorului de integritate

Persoanele care semnalează încălcări ale legii în calitate de avertizori de integritate beneficiază de protecție, după cum urmează:

- Avertizorii în interes public care fac o sesizare, fiind convinși de realitatea faptelor raportate sau considerând că acestea constituie o încălcare a legii, beneficiază de **prezumția de bună-credință**, până la proba contrară. Cu alte cuvinte, legea prezumă că avertizorul a acționat onest și în interes public, atâta timp cât nu se dovedește reaua-credință.
- La cererea avertizorului cercetat disciplinar ca urmare a unui act de avertizare, **comisiile de disciplină** sau alte organisme similare din cadrul autorităților și instituțiilor publice, companiilor naționale, regiilor autonome de interes național sau local, ori al societăților naționale cu capital de stat, au obligația de a **invita presa și un reprezentant al sindicatului** sau al asociației profesionale la ședința de disciplină. Anunțul privind ședința se face printr-un comunicat postat pe pagina de internet a entității, cu cel puțin **3 zile lucrătoare** înainte de data ședinței, sub sancțiunea nulității raportului și a sancțiunii disciplinare aplicate.
- În situația în care persoana reclamată prin avertizare este **șef ierarhic** (direct sau indirect) al avertizorului ori are atribuții de control, inspecție sau evaluare în raport cu acesta, comisia de disciplină sau organismul similar care investighează cazul are obligația de a asigura protecția avertizorului, **ascunzând identitatea acestuia** pe parcursul procedurii disciplinare.
- **Confidențialitatea identității** avertizorului este garantată. Persoana desemnată să soluționeze raportarea are **obligația legală de a nu dezvălui identitatea** avertizorului în interes public (și nici datele care ar putea revela identitatea acestuia) către nicio persoană neautorizată. Identitatea avertizorului și informațiile confidențiale pot fi divulgate doar în cazurile strict prevăzute de lege (de exemplu, dacă există o obligație legală expresă ori cu consimțământul explicit al avertizorului). Această obligație de confidențialitate se menține și în situația în care o raportare ajunge din eroare la o altă persoană din cadrul instituției, neautorizată să o gestioneze.

În conformitate cu prevederile **art. 22 din Legea nr. 361/2022**, este interzisă **orice formă de represalii** împotriva avertizorilor în interes public, precum și orice amenințări cu represalii sau tentative de represalii. În mod special, sunt interzise (dacă se acționează ca urmare a raportării efectuate) următoarele măsuri sau acțiuni:

- suspendarea raportului de muncă (de exemplu, suspendarea contractului individual de muncă al avertizorului);
- încetarea raportului de muncă sau **concedierea**;
- **modificarea** contractului de muncă (de exemplu, schimbarea atribuțiilor, mutarea pe un alt post, schimbarea locului de muncă sau a programului de lucru, reducerea salariului);
- **retrogradarea** în funcție sau blocarea/împiedicarea promovării în muncă și a dezvoltării profesionale (inclusiv prin evaluări profesionale negative ori prin furnizarea unor recomandări negative);
- aplicarea oricărei **sancțiuni disciplinare**;
- orice formă de **constrângere, intimidare sau hărțuire**;
- **discriminarea** avertizorului ori supunerea acestuia la un tratament inechitabil sau dezavantajos (în cadrul instituției sau la locul de muncă);
- refuzul de a transforma un contract de muncă pe durată determinată într-un contract pe durată nedeterminată, în cazul în care lucrătorul avea așteptarea legitimă de a i se oferi un post permanent;
- refuzul de a reînnoi un contract de muncă pe perioadă determinată sau **încetarea anticipată** a unui astfel de contract;
- cauzarea de **prejudicii** (inclusiv prejudicii aduse reputației persoanei, în special pe platforme de socializare) sau provocarea de pierderi financiare (de exemplu, pierderea unor oportunități de afaceri sau a unor venituri);
- includerea avertizorului pe o **listă neagră** (oficială sau neoficială) în baza căreia i s-ar putea refuza, pe viitor, accesul la oportunități de angajare în domeniu;
- **rezilierea unilaterală** a unui contract privind bunuri sau servicii, fără respectarea condițiilor legale aplicabile;
- **anularea unei licențe sau a unui permis**;
- solicitarea de a se supune unei **evaluări psihiatrice sau medicale** (în afara cadrului obișnuit al cerințelor legale), ca formă de intimidare.

În plus, la solicitarea expresă a avertizorului în interes public care este supus unei cercetări disciplinare ca urmare a raportării efectuate, **Baroul avocaților** din circumscripția în care avertizorul își desfășoară activitatea îi va asigura acestuia **asistență judiciară gratuită** pe parcursul procedurii disciplinare. Acest drept poate fi exercitat în termen de cel mult un an de la data raportării.

VII. Rolul Agenției Naționale de Integritate

Agencia Națională de Integritate (ANI) are atribuții importante în ceea ce privește consilierea avertizorilor și monitorizarea implementării legii. ANI asigură **consilierea și informarea avertizorilor** cu privire la măsurile de protecție oferite de lege, la drepturile și procedurile aplicabile, precum și la eventualele măsuri reparatorii disponibile. De asemenea, **ANI oferă asistență** avertizorilor în interes public în legătură cu protecția acestora împotriva oricăror represalii, în fața oricărei autorități competente. Informații detaliate și ghiduri suplimentare pot fi consultate pe site-ul oficial al Agenției Naționale de Integritate: integritate.eu.

Secretariat tehnic Grup de lucru

Persoana desemnată implementare metodologie
de evaluare a incidentelor de integritate

Către:

**Persoana desemnată la nivelul Autorității Feroviare Române - AFER
cu soluționarea avertizărilor de integritate**

Subsemnatul/ Subsemnata* _____ (numele și prenumele), cu domiciliul/ reședința în* _____ str. _____, nr. __, bl. __, sc. __, ap. __, telefon* _____, adresa de e-mail* _____, în temeiul Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, cu modificările și completările ulterioare, în calitate de avertizor în interes public, vă raportează următoarele:

Contextul profesional în care au fost obținute informațiile:

Descrierea detaliată a faptei/ faptelor susceptibile să constituie încălcări ale legii:

În susținerea celor afirmate vă înaintez, următoarele dovezi:

Îmi exprim consimțământul cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal în vederea procesării solicitării raportării mele.

Retragerea consimțământului prelucrării datelor cu caracter personal este oricând posibilă prin transmiterea unei solicitări pe adresa avertizor.integritate@aferr.ro.

Față de cele de mai sus, vă rog să dispuneți în consecință.

Semnătura*

Data: _____

* opțional, potrivit prevederilor art. 6, alin. (2) din Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, cu modificările și completările ulterioare